

philharmonie zuidnederland

€ **7.110.000**

geadviseerd
subsidiebedrag

€ **7.133.420**

gevraagd
subsidiebedrag

Stichting philharmonie zuidnederland (hierna: philharmonie zuidnederland) is in 2012 ontstaan uit een fusie van Het Brabants Orkest en het Limburgs Symfonie Orkest. De afgelopen periode bracht het orkest met twee orkestkernen en vanuit twee standplaatsen uitvoeringen van symfonische muziek in Noord-Brabant, Limburg en Zeeland. Het orkest biedt zijn publiek een gevarieerd repertoire, met educatie en initiatieven die zijn afgestemd op bestaande en nieuwe doelgroepen. Het orkest ziet zichzelf als een belangrijke speler en pleitbezorger van klassieke muziek vanuit traditionele en innovatieve formules: 'philharmonie zuidnederland staat daarbij voor kwaliteit, cultureel ondernemerschap en toegankelijkheid voor alle groepen in de samenleving'.

De aanvraag is gebaseerd op artikel 3.15 van de Subsidieregeling culturele basisinfrastructuur 2017 – 2020.

Subsidieadvies

De Raad voor Cultuur adviseert Stichting philharmonie zuidnederland een subsidiebedrag toe te kennen van € 7.110.000, op voorwaarde dat de instelling de aanvraag aanvult met:

- Een plan om binnen de komende subsidieperiode via volledige integratie van de twee orkestkernen tot één orkest met één standplaats te komen.
- Een uitgewerkte strategie voor een groter publieksbereik en voor het behalen van meer eigen inkomsten.

De raad adviseert om begin 2019 te toetsen of de volledige integratie van twee orkestkernen tot één orkest met één standplaats is gerealiseerd.

Door de twee standplaatsen en de twee orkestkernen fungeerde philharmonie zuidnederland de afgelopen periode in feite als een organisatie met twee afzonderlijke orkesten. De raad is van mening dat deze situatie niet heeft bijgedragen aan het spelniveau van philharmonie zuidnederland. De raad is ervan overtuigd dat de kwaliteit van de activiteiten zal toenemen als philharmonie zuidnederland toegroeit naar een model van één orkest met één standplaats.

Het orkest heeft de activiteiten voor educatie en participatie sinds de fusie voortvarend ter hand genomen en heeft op dit terrein een overtuigende strategie. De raad vindt de onderbouwing van publieksontwikkeling echter te beperkt. De raad maakt zich verder zorgen over het verdienvermogen van philharmonie zuidnederland; het orkest heeft de eigen inkomstennorm maar net gehaald.

Beoordeling

Kwaliteit

Sinds de vorige BIS-periode zijn Het Brabants Orkest en het Limburgs Symfonie Orkest opgegaan in philharmonie zuidnederland. De raad heeft waardering voor de inspanningen die beide orkesten, hun musici en het management hebben geleverd om toe te groeien naar de huidige nieuwe organisatie met een brede programmering.

De raad constateert ook dat de kwaliteit van het nieuwe orkest daarmee nog niet evident is gebleken. Het orkest handhaafde twee standplaatsen en werkte met twee orkestkernen: een die opereerde vanuit Eindhoven en een vanuit Maastricht. In feite fungeerde philharmonie zuidnederland de afgelopen BIS-periode nog steeds als twee orkesten met een significant niveauverschil tussen de kernen uit Eindhoven en Maastricht. Wanneer er sprake was van

projecten met beide orkestkernen op het podium, kenden die concerten volgens de raad een beduidend hoger uitvoeringsniveau dan de activiteiten van de afzonderlijke kernen.

De raad is dan ook van mening dat de kwaliteit van de activiteiten zal toenemen als philharmonie zuidnederland toegroeit naar een model met één orkest dat één standplaats heeft. De raad stelt overigens vast dat philharmonie zuidnederland in de aanvraag al lijkt uit te gaan van één orkest. De raad adviseert een plan op te stellen voor een daadwerkelijke integratie van de twee orkestkernen tot één orkest met één standplaats.

De raad vindt de programmering over het algemeen behoudend en ziet weinig koppeling tussen de initiatieven voor vernieuwing in het activiteitenplan en de programmaliijnen. Wel kijkt de raad met belangstelling naar de oprichting van een innovatieprogramma, dat bedoeld is om vernieuwingen in de symfonische muziekpraktijk te stimuleren.

Educatie en participatie

Het orkest heeft de activiteiten voor educatie en participatie voortvarend opgepakt en een degelijk aanbod ontwikkeld voor met name leerlingen van basisscholen: workshops, lesmateriaal en concertbezoek. philharmonie zuidnederland noemt een aantal samenwerkingspartners, maar werkt verder niet uit hoe die samenwerking in de praktijk verloopt. De instelling licht de samenwerking met koren en partners in Maastricht bijvoorbeeld niet toe.

De raad waardeert de initiatieven voor talentontwikkeling: via de orkestacademie kunnen studenten van de conservatoria van Tilburg en Maastricht meespelen in het orkest. Verder geeft het orkest prijswinnaars van muziekconcoursen de kans om als solist op te treden. De raad is enthousiast over het 'HaFa-project', waarbij philharmonie zuidnederland harmonieorkesten en fanfares de gelegenheid biedt om concerten te geven en workshops te volgen bij de musici van het orkest. Ook kunnen dirigenten van deze amateurorkesten bij philharmonie zuidnederland ervaring opdoen met een professioneel orkest.

Maatschappelijke waarde

Publieksbereik

In 2013 en 2014 heeft philharmonie zuidnederland jaarlijks rond de 98.000 bezoekers getrokken; dat is volgens de raad passend bij de activiteiten en ambities van het orkest. philharmonie zuidnederland doet pogingen om een jonger publiek te trekken, maar de raad stelt vast dat die vooralsnog niet tot een substantieel resultaat hebben geleid. De raad vindt het opvallend dat het orkest een daling van bezoekers verwacht naar ongeveer 95.000 per jaar in de periode 2017 – 2020, maar wel een stijging van het aantal betalende bezoekers. De raad ziet niet welke strategie het orkest hiervoor hanteert en met welk repertoire of type programma's.

De raad staat wel positief tegenover de ambitie om de zaalbezetting van de reguliere concerten te verhogen. Daarnaast vindt de raad het een goede ontwikkeling dat philharmonie zuidnederland een cultureel diverser publiek wil trekken, maar hij ziet in de aanvraag geen onderbouwing van publieksontwikkeling terug.

De raad maakt zich zorgen over de regionale spreiding van de concerten van philharmonie zuidnederland. De instelling heeft de opdracht om drie provincies van symfonische muziek te voorzien, maar noemt in de aanvraag slechts een aantal speelplekken. Het valt de raad bovendien op dat het orkest niet aangeeft of en hoe het concertpubliek in de provincie Zeeland wil bereiken.

Ondernemerschap

De raad maakt zich zorgen over het verdienvermogen van philharmonie zuidnederland, in het bijzonder de eigen inkomsten. Het orkest heeft de afgelopen BIS-periode de eigen inkomstennorm maar net gehaald. De raad vindt het wel hoopgevend dat er in 2014 en 2015 een stijging is van de eigen inkomsten ten opzichte van 2013. De raad verwacht dat het orkest

deze positieve trend zal vasthouden.

De vermogenspositie van het orkest is mager. Hierdoor is er op het eerste gezicht weinig ruimte om tegenvallende inkomsten op te vangen, afgezien van eventueel resterende frictiegelden. De raad zet vraagtekens bij het voornemen van philharmonie zuidnederland om de frictiegelden, die per 1 januari 2017 vrijkomen, te gebruiken om de vermogenspositie te versterken. Bovendien zou een verdere samenvoeging tot één orkest met één standplaats weer nieuwe frictiekosten met zich mee kunnen brengen.

De raad heeft kennisgenomen van de verwachting dat het aantal arbeidsplaatsen van de musici door natuurlijk verloop van de huidige 105 fte zal dalen naar 87 fte in 2020. De raad verwacht dat philharmonie zuidnederland met die formatie zijn taak zowel artistiek als organisatorisch slechts kan uitvoeren als er sprake is van één orkest met één standplaats. Dit maakt volledige integratie noodzakelijk. De raad gaat er hierbij van uit dat in de komende BIS-periode de omvang van de staf evenredig zal krimpen, zodat de verhouding tussen het aantal orkestleden en ondersteunend personeel in evenwicht komt.

De raad concludeert uit de aanvraag dat het orkest de principes van de Governance Code Cultuur onderschrijft, maar nog bezig is het governancemodel te implementeren.